

Klasy poboczne

	I.	27	10	37	28	5	4	30	5	—	2	—	26	11
	II.	30	5	35	29	2	4	32	2	—	1	—	24	11
	III.	24	6	30	24	3	3	25	3	—	2	—	22	8
	IV.	25	—	25	22	2	1	23	2	—	—	—	22	13
Razem		—	—	106	103	12	12	110	12	—	5	7	85	42

Ogółem 6 22 — 470 58 528 315 82 131 381 82 5 3 57 54 313 215 5850

Między prywatystami tego zakładu naukowego było w upływnym roku szkolnym 22 uczniów archybiskupiego seminarjum dla chłopców, z których w przecieciu każdy pobierał stypendjum w kwocie 80 złr. (mając utrzymanie w zakładzie).

Uwaga:

Duchowni członkowie gremium nauczycielskiego są księża święcy, mianowicie, czterech rzymsko-katolickiego a dwóch greckokatolickiego wyznania. Pomiędzy 131 uczniami wykazanymi pod rubryką innych narodowości było 74 Niemców i 57 Izraelitów. Z opłaty dydaktrum wpłynęło w tem gimnazjum 4272 złr. m. k.; taksy przyjęcia wynosiły 782 złr. m. k. Do egzaminu *maturialis* odbytego z końcem roku szkolnego zgłosiło się 29 abiturientów, z tych egzaminowano dwadzieścia. Z pomiędzy egzaminowanych uznano ośmiu za dojrzałych do uczęszczania na uniwersytet, między tymi jednego z odszczególnieniem. Dwunastu reprobowano, mianowicie: czterech na sześć miesięcy, jednego na rok a resztę bez wyznaczenia dalszego terminu, gdyż po raz drugi a niektórzy nawet po trzeci raz bez promocyi zdawali egzamin *maturialis*.

W ośmiu klasach głównego gimnazjum jest oprócz języka niemieckiego także język polski i halicko-ruski obowiązujący, mianowicie:

3. Gimnazjum w Przemyślu.

IX.

Stan nauczycieli

Kategoria	Świeccy		Duchowni		W klasie		Publiczni		Prywatni		Razem		Polacy		Rusini		Innych narodowości		Rzym. kat.		Grecko k.		Izraelici		Stypendyści		Płacący dydaktrum		Uwolnieni od dydak.	
	Świeccy	Duchowni	I.	II.	Publiczni	Prywatni	Razem	Polacy	Rusini	Innych narodowości	Rzym. kat.	Grecko k.	Izraelici	Stypendyści	Płacący dydaktrum	Uwolnieni od dydak.														

Liczba uczniów

Kategoria	Świeccy		Duchowni		W klasie		Publiczni		Prywatni		Razem		Polacy		Rusini		Innych narodowości		Rzym. kat.		Grecko k.		Izraelici		Stypendyści		Płacący dydaktrum		Uwolnieni od dydak.	
	Świeccy	Duchowni	I.	II.	Publiczni	Prywatni	Razem	Polacy	Rusini	Innych narodowości	Rzym. kat.	Grecko k.	Izraelici	Stypendyści	Płacący dydaktrum	Uwolnieni od dydak.														

Kwota stypendyów 8210 złr. m. k.

Ogółem 5 11 334 3 337 146 145 46 174 145 18 56 198 139

Dołącznik tygodniowy

przy Gazecie Lwowskiej.

N^{ro}. 17.

Dnia 29. Kwietnia 1854.

Statystyka zakładów naukowych w Galicyi w roku szkolnym 1853.

(Dalszy ciąg. Obacz Nr. 7, 8, 9, 10, 11 12 i 16 Dodat. tygod.)

VIII.

2. Lwowskie drugie gimnazjum z 4^{ma} pobocznemi klasami niższego gimnazjum.

Kategorie	Stan nauczycieli		Liczba uczniów											
	Duchowni	Świeccy	Według narodowości			Według wyznania religijnego						Między tymi		
			Polacy	Rusini	Należący do innych narodow.	Rzymsko k.	Grecko kat.	Grecko-nieunic.	Ewangel. Augsburg.	Izraelici	Stypendyści	Płacacy dydaktrum	Uwolnieni od dydaktrum	
Dyrektor	—	1	35	15	24	49	15	—	—	10	6	50	24	Kwota
Przezywistych nauczycieli	—	—	20	16	22	29	16	2	1	10	4	33	25	stypen-
Suplentów	1	6	37	6	20	46	6	1	1	9	16	33	30	dyów
Poboczni nauczyciele	5	10	22	8	21	29	8	2	1	11	1	31	20	m. k.
	—	5	18	7	11	40	7	—	—	4	5	25	26	zhr.
			22	8	7	23	8	—	—	2	—	21	12	4910
			33	6	10	29	6	—	—	3	5	20	18	
			31	4	4	26	4	—	—	3	10	15	18	
Razem	6	22	212	70	119	271	70	5	3	52	47	228	173	

Uwagi:

Język naukowy jest niemiecki z wyjątkiem religii, którą według wyznania uczniów wykładają w języku polskim lub halicko-ruskim. Duchowni członkowie gremium nauczycielskiego są księża świeccy, mianowicie trzech obrządku łacińskiego a dwóch obrządku greckiego. Oprócz Polaków i Rusinów uczęszczało na to gimnazjum w upłynionym roku szkolnym 28 Niemców i 18 Izraelitów; z pomiędzy 56 stypendystów jest 27 seminarzystów z stypendyami po 200 złr. dla każdego, 21 stypendystów funduszu religijnego rit. graec. pobierających po 80 złr., jeden stypendysta funduszu religijnego rit. lat. pobierający także 80 złr. m. k., nakoniec siedmiu stypendystów pobierających stypendya z fundacji prywatnych. Ogółowa suma dydaktrum na rzecz funduszu naukowego wynosiła w upłynionym roku 1714 złr. 34 kr. m. k.; taksy przyjęcia przeznaczzone na pomnożenie zbiorów naukowych wynosiły 296 złr. m. k. Do egzaminu *maturitatis* z końcem roku szkolnego zgłosiło się 28 abiturjentów,

dwóch odstąpiło a dwudziestu sześciu agzaminowano. Z egzaminowanych aprobowano dwudziestu dwóch, czterech reprobowano.

Oprócz obowiązujących przedmiotów udzielano nauki rysunków kaligrafii i śpiewu. Rysunków uczyło się 42 uczniów, kaligrafii 53 a śpiewu 62.

Gymnazjum przemyskie posiada następujące środki naukowe: bibliotekę o 1241 tomach, 358 fizykalnych i chemicznych aparatów, 206 tablic z rycinami dla zoologii, 96 tablic dla botaniki, zbiór konchyliów liczący 134 sztuk, 580 chrząszczy, 312 motylów, 68 wypchanych ptaków, 8 sztuk wypchanych zwierząt ssących, nakoniec sześć czaszek i innych kości; 120 sztuk zasuszonych roślin, 500 minerałów i 42 modeli krystalu; dla wydziału geograficznego: 44 map ściennych, 12 atlantów, dwa globy i 51 matematycznych i stereometrycznych figur.

(Dalszy ciąg nastąpi.)

Wydatek z gorzeln i browarów w Galicyi, w Krakowskiem i na Bukowinie w miesiącu lutym 1854 — 1853.

(Obacz Nr. 2, 8 i 12 Dod. tygod.)

Nr.	Okręgi kameralne	W ó d k a						P i w o									
		Licz. gorz.	Ilość wiader zacieru	Licz. gorz.	Ilość wiader zacieru	Zestawienie w lutym 1854				Licz. bro.	Wywarzono wiader piwa	Licz. bro.	Wywarzono wiader piwa	Zestawienie w lutym 1854			
						Zajętych gorzeln		Wydanych wiader zacieru						Zajętych browarów		Wydanych wiader piwa	
		w lutym 1854	w lutym 1853	więc.	mniej	więcej	mniej	w lutym 1854	w lutym 1853	więc.	mniej	więcej	mniej				
1	Bochnia	5	5,843	4	4288	1	—	1555	—	16	3729 ²⁰ ..	20	4005	—	4	—	275 ²⁷ ..
2	Brody	41	98913	57	144562	—	16	—	45649	22	3103 ⁹ ..	23	4203 ³⁵ ..	—	1	—	1100 ²⁶ ..
3	Brzeżany	32	79388	45	110,349	—	13	—	30961	15	2330 ³ ..	15	2479 ³⁶ ..	—	—	—	149 ²⁶ ..
4	Czerniowce	95	192659 ²⁰ / ₄₀	129	204307 ¹³ ..	—	34	—	11647 ³³ ..	18	5412 ⁶ ..	19	4716 ³⁰ ..	—	1	695 ¹⁶ ..	—
5	Jasło	1	702	1	640	—	—	62	—	14	697 ¹² ..	14	780 ⁵ ..	—	—	—	82 ³³ ..
6	Kołomyja	119	73919 ²⁰ ..	144	68010 ²⁴ ..	—	25	5908 ³⁶ ..	—	10	2092 ¹⁶ ..	9	1354 ⁶ ..	1	—	738 ¹⁰ ..	—
7	Kraków	6	3624 ²⁰ ..	12	9641 ²⁰ ..	—	6	—	6017	6	541 ³⁹ ..	7	636 ¹ ..	—	1	—	94
8	Lwów	4	11122	4	10640	—	—	532	—	8	1961 ²⁷ ..	8	2507 ² ..	—	—	—	545 ¹⁵ ..
9	Nowy Sącz	5	1828	6	1251	—	1	577	—	15	1281 ¹⁵ ..	15	1305 ¹² ..	—	—	—	23 ³⁷ ..
10	Przemyśl	14	31272 ²⁰ ..	24	44620	—	10	—	13347 ²⁰ ..	16	2466 ⁸ ..	19	2820 ²⁴ ..	—	3	—	354 ¹⁶ ..
11	Rzeszów	19	20279 ¹³ ..	29	40883	—	10	—	20603 ²⁷ ..	28	3381 ²³ ..	27	3606 ²⁴ ..	1	—	—	225 ¹ ..
12	Samor	12	31910 ²⁰ ..	14	34704 ²⁰ ..	—	2	—	2794	6	1045 ²⁰ ..	9	1533 ¹⁵ ..	—	3	—	487 ³⁵ ..
13	Sanok	3	4760	17	14393	—	14	—	9633	12	685 ³⁰ ..	11	797 ² ..	1	—	—	111 ⁶ ..
14	Stanisławów	86	109,747 ¹	78	89424 ³⁶ ..	8	—	20322 ⁸ ..	—	14	4823 ²⁵ ..	16	4561 ⁷ ..	—	2	262 ¹⁸ ..	—
15	Stryj	21	68036	22	71598	—	1	—	3562	12	2429 ²⁴ ..	10	2840 ³⁸ ..	2	—	—	411 ¹⁴ ..
16	Tarnopol	112	346601	113	352789 ⁵ ..	—	1	—	6188 ⁵ ..	23	5338 ² ..	24	5151 ¹⁵ ..	—	1	186 ²⁷ ..	—
17	Tarnów	10	8926	17	23313	—	7	—	14387	14	1750 ²⁶ ..	19	1835 ³⁶ ..	—	5	—	85 ¹⁰ ..
18	Wadowice	10	5619 ²⁰ ..	23	21771	—	13	—	16151	19	3734 ¹⁸ ..	17	4020 ¹⁶ ..	2	—	—	285 ³⁸ ..
19	Zółkiew	27	64180	51	106481	—	24	—	42301	15	1888 ¹⁵ ..	19	3199 ²⁶ ..	—	4	—	1311 ¹¹ ..
Razem		622	1,159,389 ¹⁷	790	1,353,666 ³⁸	—	168	—	194285 ²⁰	283	48,693 ²⁴ ..	301	52355 ¹⁰ ..	—	18	—	3661 ²⁶ ..
		Doliczywszy do tego produkcję w mieście Lwowie:		11	5120 ²⁰ ..	12	4858 ²¹ ..	—	1	262	—						
		w Krakowie:		6	1938	9	2253 ² ..	—	3	—	314 ²⁸ ..						
		Suma:		17	7059 ³ ..	21	7111 ²³ ..	—	4	—	52 ²⁰ ..						
		Ogólna suma:		300	55752 ²⁷ ..	322	59466 ³³ ..	—	22	—	3714 ⁶ ..						

(Zestawienie produkcji ze styczniem nastąpi.)

OO. Trinitarze.

Ustęp z historii miasta Lwowa.

Pisał Karol Szajnocha.

(Dalszy ciąg, obacz Nr. 13, 14, 15 i 16 Dod. tygod.)

Nowowzniesiony kościół uświetnił się wkrótce różnymi instytucjami i skarby duchownymi. Owa statua P. Jezusa Nazareńskiego zawsze pierwsze pomiędzy nimi trzymała miejsce. Przy coraz większym wroście jej czci, została ustanowiona osobna konfraternia, poświęcona Jezusowi Nazareńskiemu. W sierpniu r. 1740 wprowadzono z świeża przyozdobioną statua i nowe bractwo, wśród niesłychanie wystawnych, przez trzy dni trwających uroczystości, z świątyni katedralnej do kościoła Trinitarskiego. We dwa lata później umieszczono tamże z niemniejszą solennością ciało s. Faustyna, przesłane konwentowi z Rzymu, darem Ojca św., Klemensa XII. Rozliczne nabożeństwa, procesye, ceremonie odprawiane przy wizerunku P. Jezusa i zwłokach świętych, połączone z obchodami obudwóch konfraterni, Skaplerznej i Nazareńskiej, wynikające z świezo umnożonej czci świętych patronów zakonu, Jana z Maty i Feliksa Walezyusza, tudzież z wielu innych przypadkowych okoliczno-

ści, jak np. z okazji jubileuszu w r. 1751, podały kościół i klasztor Trinitarzy w coraz większą łaskę u ludzi. Skutkiem tego były coraz hojniejsze jałmużny, coraz szersze rozpościeranie się zakładu na zewnątrz, coraz świetniejsze przyozdobienie go wewnątrz.

Przyrosło mu kilka nowych domów i placów, jak np. takzwana kamienica Szwiecka obok Morawcowej, kamienica Karczewskich w pobliżu, plac Poradowskich, wreszcie inne murowane i drewniane domki w sąsiedztwie. Dzięki hojności domu Wielhorskich, z których syn zmarłej kasztelanowej Wołyńskiej jeszcze po dwakroć piastował godność Superiora i Prowincyała, weszli OO. Trinitarze w posiadanie wsi Lemieszowa, na której zabezpieczona była część zapisów pobożnych. Stanęło obok kościoła okazałe kolegium Trinitarskie, w którym wykładano nauki teologiczne. Kształciło się w niem tytuł uczniów zakonnych, iż zaczawszy od r. 1710, nietylko całe zgromadzenie składało się bez wyjątku z Polaków, lecz na-

wet pomiędzy mianowanymi z Hiszpanii Superiorami i Prowincyałami żadnego nie widzimy już cudzoziemca. Każdy z przełożonych klasztoru widział się w stanie,łożyć jedną ręką znaczne sumy na okup jeńców, drugą zaś na potrzeby i ozdoby kościelne. O sumach redempcyjnych wspomniemy niżej. Tu nieobojętną w historii naszego klasztoru zda się nam rzecz, uczynić wzmiankę o kosztach jakie kilku Superiorów w każdym trzechletnim przeciągu swego urzędowania podejmowało na rzecz klasztoru. I owo, w pierwszym z takich okresów, których rachunki są nam z pamiętników klasztornych znane, od 1695 do 1698, czyniły wydatki na budowę i przyozdobienie pierwotnego kościoła złp. 4346, na zaopatrzenie zakrystyi złp. 14.690, na urządzenie kolegium 20.636. W drugim trójleciu, do r. 1701, wydano na kościół 5699, na zakrystyę i kolegium 11.224. W trzecim trójleciu, do 1704, na dawny kościół 11.402, na zakrystyę 22.253, na kolegium 11.101, na fabrykę nowego kościoła Wielhorskich 10.640. W czwartym, do 1707, na dawny kościół 7909, na nowy 7512, na zakrystyę 4494. Do 1710 na dawny kościół i na zakrystyę 13.589, na nowy kościół 19,859, na kolegium 9110. Do 1716 (rachunków z lat 1710 — 1713 brakuje) na nowy kościół 22.728, na zakrystyę 21.433, na kolegium 24.616. Do 1719 na dawny kościół i na zakrystyę 32.138, na nowy kościół 32.999, na kolegium 35.505. Przy dalszych latach nie położono rachunków.

Zasłynął jeszcze nasz klasztor przy ulicy krakowskiej jako pożądane miejsce spoczynku wieczystego. Każdy z dobrodziejów klasztoru, poczytywał sobie za najmiłą nagrodę, leżeć po śmierci w miejscu tak ubłogosławionem, w pobliżu tyłu świętości. Znalezli w ten sposób przytułek ostatni u xx. Trynitarzy: Franciszek Rojewski, starosta drohowszki, zmarły r. 1707; żona jego Anna, pogrzebiona r. 1710; Teresa Belzecka, kasztelanica belzka, pochowana roku 1708. Najczęstszymi atoli gośćcami, najliczniejszymi mieszkańcami kruchty kościoła zakonnego, byli Wielhorscy. Mieli oni u Trynitarzy lwowskich niejako dziedziczną przystań grobową. Spoczęli u nich z kolei, po nadzwyczajnie okazałych uroczystościach pogrzebnych, szczegółowo niekiedy w pamiętniku klasztornym opisanych, najsamprzód główna fundatorka kościoła, kasztelanowa Wołyńska Anna, zmarła r. 1706, i jej synowie, Wacław, kasztelan wołyński, przeniesiony do wieczności w r. 1707, i brat jego zakonnik, duchownem imieniem O. Antoni od ś. Jana Chrzciciela, zeszedł ze świata w r. 1729. W roku 1725 pogrzebiony został u Trynitarzy Jerzy Wielhorski, kasztelan Wołyński, starosta zytomirski. W dalszych latach, mianowicie w latach 1733 i 1740, wstąpili tam do grobu Felix Wielhorski starosta braclawski, rodzony brat poprzedniego, i O. Józef *a Jesu*, drugi Trynitarz z domu Wielhorskich. W latach zaś 1737 i 1742 złożono w podziemiach Trynitarzskich zwłoki Ludwika z Zamojskich Wielhorskiej, starościny braclawskiej, wdowy po wspomnianym Felixie, i Joanny z Potockich Wielhorskiej, kasztelanowej wołyńskiej, wdowy po wymienionym wyżej Wacławie.

Któreto wszechstronne rozslawienie i zakwitnięcie pierwszego Trynitarzkiego klasztoru we Lwowie, rozniósłó wkrótce zarody innych podobnychże fundacyi, pojawiających się w różnych okolicach, szybkoem po sobie następstwem. Jedną z pierwszych w tej mierze był drugi Trynitarzki klasztor we Lwowie, wzniesiony na przedmieściu halickiem, pod wezwaniem ś. Mikołaja, gdzie dziś kościół tegoż świętego, pochodzący pierwotnie od Trynitarzy, i nowy gmach uniwersytetu, przesiedlonego w ten sposób z jednej świątyni Trynitarzkiej w pobliżu drugiej. Ufundował tę wtórą osadę Trynitarzka Mikołaj Strzałkowski, podczaszy zydaczowski, zamieszkały we Lwowie, w sąsiedztwie swojej fundacyi. Pierwszy jej dokument został ułożony dnia 22. sierpnia r. 1693. W niespełna trzy lata później, stanął na zakupionym przez fundatora placu, pierwotny kościółek z drzewa, poświęcony 5. stycznia r. 1696. Dopiero w roku 1739 przystąpiono do budowy większego kościoła murowanego, który otwarty został w roku 1745. Klasztor zaś, zbudowany na gruncie przyległym, darowanym przez Jana Kajetana Jabłonowskiego, starostę czechryńskiego, przyszedł do skutku dopiero w r. 1751.

Co do klasztorów w dalszych stronach królestwa, te dość będzie wymienić tu pokrótce, idąc za podaniem samychże xx. Trynitarzy, biorących zazwyczaj datę poświęcenia kościoła klasztornego

za rok fundacyi klasztoru. I tak, pominawszy pomniejsze, krótko trwałe zakłady, jak np. misye Trinitarskie w Białym kamieniu, w Horochowie, stanął trzeci klasztor zakonników ś. Trójcy r. 1690 w Krakowie; czwarty, r. 1691, za staraniem Andrzeja Potockiego, kasztelana krakowskiego, hetmana polnego koronnego, w Stanisławowie; czwarty r. 1693, fundacyi Tomasza Karczewskiego kasztelana halickiego w Beresteczku; piąty r. 1693, w Warszawie na Solcu; szósty r. 1696, z uposażenia Jana Kazimierza Sapiehy, wojewody wileńskiego, hetmana W. litewskiego, w Wilnie na Antokolu; siódmy r. 1700, założony przez biskupa wileńskiego Brzostowskiego, w Trinitopolu pod Wilnem; ósmy r. 1707, w Kamieńcu Podolskim, odzyskanym przed ośmiu laty od Turków; dziewiąty r. 1717, wzniesiony przez Władysława Sakowicza, sędzie grodzkiego trockiego, w Orszy; dziesiąty r. 1718 fundacyi Pawła Majkowskiego, podskarbiego Braclawskiego, w Łucku; jedenasty r. 1727 nakładem Józefa Potockiego podówczas wojewody kijowskiego, w Tomaszowie; dwunasty w tymczasem r. 1727, przy pomocy Piotra Oziębłowskiego, wojskiego brzesko-litewskiego, w Brześciu litewskim; trzynasty, w następnym r. 1828, za wsparciem Jerzego Lubomirskiego, podówczas oboźnego koronnego w Lublinie; czternasty w r. 1731, za przyczynieniem się kasztelana krakowskiego Józefa Potockiego, w Krotoszynie w Wielkopolsce; piętnasty r. 1740, z hojności Stanisława Potockiego, krajezgo koronnego, w Braclawie na Ukrainie; szesnasty w r. 1741, uposażony przez Pawła Benoe, później kasztelana warszawskiego, w Bursztynie; siedemnasty w tym samym roku 1741, fundacyi Teofilii z Sieniawskich Jabłonowskiej, chorążyny koronnej, w Teofilopolu na Wołyniu.

Te wszystkie konwenty i kolegia, utrzymujące się po większej części z jałmużny i dochodów kościelnych, były nadto w posiadaniu znacznej intraty stałej, przeznaczonej na okup niewolników, a dzielącej się na takzwane sumy funduszowe i rękodajne. Pierwsze funduszowe, zapewnione przez dobrodziejów na dobrach ziemskich lub dochodach publicznych, nie mogły być naruszone w kapitale, i tylko corocznym procentem swoim służyły potrzebom redempcyjnym. Takich sum funduszowych mieli Trynitarze razem 294.000 złp., mianowicie z zapisu króla Jana III. 20.000, Stefana Bidzińskiego, wojewody sandomirskiego 100.000, kasztelanowej kamińskiej Kossakowskiej 60.000, wojewody ruskiego Mateczyńskiego 50.000 itp. itp. Drugie rękodajne, w gotówce, pozostawiane pospolicie u dobrodziejów, lub gdzieindziej umieszczone, przynosiły także tylko pewną roczną prowizyę, lecz mogły być w razie potrzeby całkowicie podjęte i użyte. Takich sum rękodajnych mieli Trynitarze u Michała Wielhorskiego, kasztelana wołyńskiego złp. 56.000, u chorążego koronnego Stanisława Potockiego 40.000, u kasztelana elbląskiego Przebédowskiego tyleż, u starosty wierzchowskiego Broniewskiego 28.000 itp. Zaczem w ogólności, nie wliczając drobniejszych jałmużny i dochodów codziennych, posiadały klasztory trynitarzkie w Polsce, według ówczesnej stopy procentowej 8miu od 100, rocznego dochodu 80.000 złp. Nieregularne wpływianie prowizyi umniejszało czasem tę sumę. Zatoż przydłuższe powstrzymanie redempcyi, pozwalając dochody nieużyte lokować na dalsze procenta, mnożyło kapitał pierwiastkowy. Jakoż same sumy funduszowe powiększyły się w ten sposób o blisko 40.000 złp.

Z tychże wręście konwentów i kolegiów różnego stopnia i niejednakowej zamożności urosła osobna prowincya zakonu ś. Trójcy, prowincya Polska, której pierwszym prowincyałem cudzoziemcem obrano r. 1695 O. Jana od ś. Trójcy, a która r. 1726, na generalnem zgromadzeniu czyli: *diffinitorium* w Madrycie, otrzymała stanowcze urządzenie, pod tytułem ś. Joachima. Lubo zgromadzenia prowincjonalne w różnych z kolei odbywały się miejscach; zawsze atoli lwowski klasztor przy ulicy krakowskiej, zaszczycony wyłącznem posiadaniem godności Ministrów-Prowincyałów, połączonej z jego superioratem, miał znaczenie stolicy. Mianowicie wszystkie redempcyje niewolników, dla których cały zakon istniał właściwie, wracały przez długie lata niezmiennie w progę świątyni Trynitarzkiej we Lwowie, jako głównej rezydencyi władzy zakonnej. O tychto dalszych redempcyjach mowa nam teraz.

(Dokończenie nastąpi.)

Tartaków. R. 1685.

Przywilej na cztery jarmarki i cotygodniowe targi.

Joannes Tertius Dei gratia Rex poloniae, Magnus Dux Lithuaniae Russiae Prussiae Masouiae | Samogitiae Lituoniae Kijouiae Vołhyniae Podoliae Podlachiae Smolensiae Seueriae Czerniechouiaeq(ue.) | Significamus praesen(tibus) L(ite)ris N(ost)ris quorum interest Vn(iuer)sis et Singulis. Quiaendo hono Ordini Regnorum Nostrorum, et rationem habentes insignium meritorum | Magnifici Feliciani Ca...ri a Potok in Podhayce Palatini Cracouien(sis) Krasnostauien(sis) Sokalien(sis) Robeczycen(sis) Tłumac(en)sis Lucen(sis) et Nostris Capitanei, quae Nobis sere|nissimisq(ue) Antecessoribus N(ost)ris in belli Pacisq(ue) occasionibus praestiterit meritissimo Jure.... Nostro inclinato Regio faciendum Nobis e(ss)e duximus ut postulationi eiusdem iustae et usui | Populorum commodae, ad Nos illatae ratione concedendarum et statuendarum Nundinarum et Mercatus in Oppido haereditario supradicti Magnifici Palatini Cracouiensis | dicto **Tartakow** in Palatinatu et Districtu Belzen(si) sit(o)et iacen(ti) benigne annueremus et Nundinas easdem daremus et constitueremus. Prout quidem praesen(tibus) L(ite)ris | Nostris damus et concedimus in praefato Oppido **Tartakow** in Pal(atina)tu et Di(stri)ctu Belzen(si) sito suprascr(ipt)i Mag(nifi)ci Palatini Cracouien(sis) haereditario de plenitudine potesta|tis Nostrae Regiae Nundinis in quolibet Anno primas pro Festo Exaltationis Sanctae Crucis iuxta Calendarium ritus graeci, Secundas pro Festo Sancti Joannis | Baptistae Ritus graeci, Tertias pro Festo Natiuitatis B(eatae) V(irginis) Mariae ritus graeci, Quartas pro Festo S(anctorum) Trium Regum rit(us) graeci. Quibus quidem Nundinis **Tartakouien(sibus)** Jus et auctoritatem | securitatemq(ue) aequalem cum Nundinis S o k a l i e n (sibus) attribuimus spatiumq(ue) tractandarum per duas septimanas concedimus. Mercatum uero alias Targowe qualibet die Feria sexta | in hebdomada constituimus, dantes et concedentes plenariam facultatem et omnimodam potestatem omnibus et singulis cuiuscunq(ue) status et conditionis Generisq(ue) hominibus | in Oppido praefato **Tartakow** tam in Nundinis Generalibus quam die Mercatus a Nobis constituto, Merces et Mercimonia Pannor(um) Sericor(um) Magni et Parui prety quocunq(ue) nomine et titulo uocitat(a) emendi, uendendi, Jumentorum quocunq(ue) et uictualium frumentorumq(ue) uary seminis et grani mercimonia tractandi exequendi. Quod ad Notitiam omnium quorum | interest deducen(tes) mandamus, ut omnes et singuli tam Incolae Palatinatus Belzensis quam et aliorum Palatinatum nundinas suprascriptas et mercatum al(i)a s Targowe pro ueris et legitimis habeant et agnoscant, uti eas quae potestate Nostra Regia dantur et constituentur, quibus Jus et perpetuum robur debere habere | declaramus. In cuius rei fidem praesentes manu Nostra subscriptas Sigillo Regni communiri iussimus. Datum **Warsaviae** Die IX Mensis July Anno Domini **MDCLXXXV** Regni N(ost)ri XII Anno. |

Pod osnową powyższą następuje z lewej strony podpis własnoręczny Jana III.

Joannes Rex.

z prawej strony treść przywileju:

Nundinae in Oppido **Tartakow** Magnifici Felicia|ni Potocki Palatini Cracou(iensis) | constituuntur.

a poniż niej:

Stanislaus Boglewski | Can(onicu)s V l a d (i s l a u i e n s i) s S (a c r) a e R (e g i) a e M (a j e s) t (a) t i s S (e) c (r) e (t) a r i u s m p p.

Napisów nie ma żadnych na pergaminie, na którym wyżej przytoczony przywilej wypisany. Pieczęci już nie było, gdyśmy niniejszy przepis uskutecznieli. We Lwowie 11go marca 1854.

We Lwowie 11go marca 1854.

P r z y p i s e k.

Miasteczko Tartaków leży między Sokalem i granicą wołyńską w Żółkiewskiem nad nieznaną rzeczulką, uchodzącą do Buga, stanowiąc z przyległą wsią tegoż nazwiska i przysiółkiem Tartakowice gminę podatkową, która w r. 1820 liczyła 227 domostw piętrowych, mianowicie 1 dom o 30 — 35, 1 o 6 — 7, 3 domy o 4 — 5 a 222 domów o 1 — 3 mieszkalniach. W przeciągu czasu od 1821 do końca 1850 r. upadło i rozebrano domostw 39, zgorzało zaś 69, a to w r. 1826 pięć, w następnym roku na dniu 7go października 38, w r. 1834 trzy, w 1837 dwa, w 1838 jeden, w 1839 siedm, w 1844 pięć, w 1848 trzy a w 1849 r. pięć. W miejsce tym sposo-

Jan Trzeci z Bożej łaski Król Polski, Wielki Książę Litwy, Rusi, Prus, Mazowsza, Żmójdzi, Łotwy, Kijowa, Wołynia, Podola, Podlasia, Smoleńska, Siewierza i Czernichowa. Oznajmiamy niniejszem pismem wszym w ogóle i w szczególności, do których to należy: iż porządek królestwa Naszego i znakomite Wielmożnego **Szczęsnego Kazimirza z Potoka na Podhajcach** Wojewody krakowskiego a krasnostawskiego, sokalskiego, ropczyckiego, tłumackiego, łuckiego Starosty i Hetmana zasługi, których Nam i Najjuśniejszym **Poprzednikom Naszym** w różnych okolicznościach podczas boju i spokoju dopełnił, na względzie mając, najłusniejszą być sądziliśmy, aby powodując się skłonnością królewskiego serca Naszego, przychylić się do sprawiedliwej i pożytkowi ludności przygodnej prośby jego, wniesionej do Nas w celu przyzwolenia i ustanowienia jarmarków i targów w miasteczku dziedzicznym pomienionego **Wielmożnego Wojewody krakowskiego Tartaków** zwanem, w województwie i powiecie belzkim położonem, łaskawie przychylić się i jarmarki ustanowić, jakoż w przerzeczonym miasteczku **Tartakowie**, w województwie i powiecie belzkim leżacem a wyżywanego **Wielmożnego Wojewody krakowskiego dziedzicznym**, dozwalamy i ustanawiamy niniejszym listem z zupełności władzy Naszej królewskiej doroczne jarmarki: pierwszy na uroczystość **Podniesienia ś. Krzyża** według kalendarza obrz. greckiego, drugi na świętego **Jana Chrzciciela** obrz. greckiego, trzeci na święto **Narodzenia Najświętszej Maryi Panny**, czwarty na święto **Trzech Królów** obrz. greckiego. Tym jarmarkom **tartakowskim** takie samo prawo, znaczenie i bezpieczeństwo, jakie jarmarkom sokalskim przysłuża, przydajemy naczynając dwa tygodnie na odbywanie każdego, targ zaś co piątek w tygodniu ustanawiamy, dozwalając wszystkim w ogóle i każdemu z osobna, jakiegokolwiek stanu, powołania lub rodu-by był, w przerzeczonym miasteczku **Tartakowie** na ogólnych zgromadzeniach jarmarcznych i w dniu targowe od Nas wyznaczone, towary sukienne i jedwabne wysokiej i niskiej ceny jakągdz nazwą oznaczone kupować i sprzedawać, także ugody i kupna o bydło i zboża różnego nasienia i ziarna zawierać, o czem wszystkich, do których to należy, uwiadamiąc rozkazujemy, aby nie tylko wszyscy w ogóle i szczególności województwa belzkiego ale i innych województw mieszkańcy wyrażone jarmarki i targi za prawdziwe i prawne mieli i uznawali, jako z władzy Naszej królewskiej nadane i ustanowione. Nareście obwieszczamy, iż jarmarki i targi te uprawnionemi i wieczyście nienaruszalnemi być mają. Na świadectwo czego niniejsze własną ręką podpisawszy, pieczęcią koronną uwaźnić poruczyliśmy. Dano w **Warszawie** dnia 9go miesiąca lipca roku Pańskiego **1685go**, królestwa zaś Naszego w 12tym roku.

Jan Król

Ustanowienie jarmarków w miasteczku **Tartakowie** **Wielmożnego Felicyana (Szcęsnego) Potockiego** Wojewody krakowskiego.

Stanisław Boglewski kanonik włocławski, **Uświęconej królewskiej Mości Sekretarz r. s.**

Fr. Wolański.

Własność prawna	Orne pole		Ogrody i łąki		Pastwisk. i krza.		Lasy		Ogółem	
	morg.	saż.	morg.	saż.	morg.	saż.	morg.	saż.	morg.	saż.
Dominium (obecnie p. Rosnowski Fr. Ksaw.)	979	212 ² / ₆	298	1059 ⁴ / ₆	305	1436 ¹ / ₆	2639	388 ⁵ / ₆	4222	1497 ² / ₆
Duchowieństwo	85	655 ¹ / ₆	23	1317 ¹ / ₆	3	1368	—	—	113	140 ² / ₆
Rustykaliści (mieszczanie, przedmieszczanie i poddani)	2021	1592 ⁵ / ₆	405	741 ³ / ₆	41	1433 ² / ₆	—	—	2469	568
	3086	860 ² / ₆	727	1518 ² / ₆	351	1037 ⁵ / ₆	2639	388 ⁵ / ₆	6805	605 ² / ₆